

Verslag Domeinvergadering Gemeenschappelijke Regelingen Sociaal d.d. 20 juni 2023

Verslag: Het Notuleercentrum

Domeinvoorzitter: Henny Willems

College:

Domeingriffier Paul Derikx

Ambtelijke ondersteuning: Agendapunt 4. Kredietbank Limburg: Marjon van der Leeuw

Aanwezige derden: Agendapunt 2. Omnibuzz: Bas Cremers (controller Omnibuzz)

Agendapunt 3. GGD Zuid-Limburg: Frank Claassen (voorzitter directie GGD)

Aanwezige fracties (15): SPM, GroenLinks, D66, CDA, PvdA, Partij Veilig Maastricht, VVD, Volt, SP, 50PLUS, SAB, M:OED, Forum voor Democratie, Liberale Partij Maastricht, SAB.

Niet aanwezige fracties (1): Partij voor de Dieren

Aanwezige domeinleden (19): Jos Boelen (SPM); Ria Makatita (SPM); Mark Mülders (GroenLinks); Harry Schouten (GroenLinks); Guido Mertens (D66); Roy Janssen (CDA); Addie Redmeijer (PvdA); Henri Borgnons (PvdA); Bert Garnier (PVM); John Voorst (PVM); Calvin Klein (VVD); Ria Strik (Partij voor de Dieren); Ryan Wilmes (VOLT); Jack van Gelooven (SP); Jhon Miesen (PVV); Annemiek Meijer-Coninx (50PLUS); Judith Tiber (SAB); Robin Bor (M:OED); Kitty Nuyts (Liberale Partij Maastricht)

Domeinvergadering Gemeenschappelijke Regelingen Sociaal d.d. 20 juni 2023

0. Opening

De **voorzitter** opent de Domeinvergadering Regelingen Sociaal om 17.00 uur en heet iedereen van harte welkom. Vanavond staat geheel in het teken van de gemeenschappelijke regelingen. De GGD geeft vandaag een presentatie over hun meerjarenbeleidsplan. Parallel aan deze vergadering is ook de Domeinvergadering Gemeenschappelijke Regelingen Algemene Zaken en Fysiek bezig. Na de bespreking van iedere gemeenschappelijke regeling volgt een korte pauze, zodat de woordvoerders, portefeuillehouders en externen eventueel kunnen wisselen.

De **voorzitter** constateert dat het quorum is behaald.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Gemeenschappelijke regeling – Omnibuzz

Wethouder Bastiaans meldt dat de leden de jaarrekening 2022 reeds hebben ontvangen. Er zal vandaag worden vooruitgeblikt op 2024. Zoals vermeld in het raadsvoorstel, wordt verzocht om geen zienswijzen in te dienen.

De voorzitter verzoekt de fracties om per handopsteken aan te geven dat zij een bijdrage willen leveren. Het is belangrijker dat alle argumenten zijn gewisseld dan dat iedereen aan het woord is geweest. De beantwoording op de technische vragen staat in RIS.

Volt (Wilmes) wijst op de afrekensystematiek van Omnibuzz. Deze is minder voordelig voor dorpen en plattelandsgebieden en voordeliger voor stedelijke gebieden. Daarnaast is men op zoek naar een manier om het openbaar vervoer een effectiever alternatief te laten zijn voor Omnibuzz. De landelijke trend is echter dat het ov in de landelijke gebieden stapsgewijs wordt afgeschaald. Volt vraagt of de gemeente ook in gesprek is met de kleinere gemeenten rondom Maastricht om deze afschaling op te vangen.

SPM (Boelen) complimenteert Omnibuzz met de uitstekende dienstverlening. Er wordt bovendien veel inspanning geleverd om voldoende chauffeurs aan te trekken. SPM wil weten van Omnibuzz hoe de stand van zaken is ten aanzien van openbaar vervoer en het overleg met Arriva en de provincie. Naast de website/app MijnOmnibuzz! Is er voor de reiziger gelukkig ook de mogelijkheid om via de meer conventionele manieren contact op te nemen. De afspraak was om maximaal 590 zones te verlenen in Maastricht en dat hier bij maatwerk van afgeweken mag worden. SPM vraagt hoeveel mensen in Maastricht gebruikmaken van deze uitzonderingspositie. Verder stelt SPM dat het niet onwaarschijnlijk is dat de begroting op een later moment moet worden aangepast. Uit het raadsvoorstel komt naar voren dat de begroting van Maastricht niet gelijk oploopt met de meerjarenbegroting van Omnibuzz. Welke risico's zijn hieraan verbonden?

CDA (Janssen) heeft drie vragen over het Omnibuzz-rapport. Heeft het College concrete voorbeelden van hoe de gevolgen van de pandemie op de lange termijn te kennen? Zijn er concrete plannen om personeel te werven? Wat zijn de toekomstige mogelijkheden en de huidige status van MijnOmnibuzz! en de Voor Elkaar Pas?

Liberalistische Partij Maastricht (Nuyts) benadrukt dat de lonen en de secundaire arbeidsvoorwaarden van de buschauffeurs weinig effect hebben op het verhelpen van de personeelstekorten en vraagt of er onderzoek is gedaan naar deze arbeidsmarkt. Ook vraagt LPM of de werkgever wellicht op enigerlei wijze het werk aantrekkelijker kan maken.

GroenLinks (Schouten) heeft mobiliteit hoog in het vaandel. Mobiliteit is niet alleen voor welgestelde personen, maar ook voor de minderbedeelden en mensen met een fysieke of geestelijke beperking. GroenLinks heeft twee vragen. Hoe denkt de wethouder over de ontwikkeling dat mensen van het Omnibuzz-vervoer lastig naar het reguliere openbare vervoer over te halen zijn? Omnibuzz zou immers ook de kleine kernen moeten bedienen. Daarnaast lijken er nog veel lege plaatsen te zijn in de bussen van Omnibuzz; wil de wethouder uitzoeken of deze stoelen alsnog (tegen betaling) kunnen worden benut?

VVD (Klein) vraagt waarom het financiële en bestuurlijke risico niet zijn ingevuld in het risicoprofiel en wat hiervan dan de taxatie zou zijn. Ook wil de VVD weten waarom in de documenten staat dat het doorvoeren van meer beheersmaatregelen niet verstandig is, terwijl er minder gebruik wordt gemaakt van de Omnibuzz-regeling.

50PLUS (Meijer-Coninx) merkt op dat er wordt voorgesorteerd op het hanteren van kilometers in plaats van zones. In hoeverre heeft dit nadelige gevolgen voor de revitalisering van de dorpen en hoe verhoudt zich dit beleid met de ontmanteling van het openbaar vervoer gedurende afgelopen jaren? 50PLUS vraagt verder hoe Omnibuzz omgaat met digibeten en digifoben en hoe het College tegenover het aanpassen van de begroting aan aanspraken vanuit Omnibuzz staat.

Partij Veilig Maastricht (Garnier) complimenteert Omnibuzz met de hoge klantvriendelijkheid. Er zijn geruchten dat Omnibuzz samenwerkt met Valys en Partij Veilig Maastricht wil weten wat hiervan waar is. Omnibuzz zou ritten naar Rotterdam verzorgen. Ook is de partij benieuwd naar het netto uurloon van de buschauffeurs.

Wethouder Bastiaans is blij met de complimenten en laat weten dat er inderdaad overleg plaatsvindt tussen de collega-wethouders over Omnibuzz. Ook is er een rol weggelegd voor de provincie. Hier gaat de heer Cremers verder op in. De organisatie Omnibuzz opereert naar behoren.

Wethouder Bastiaans beaamt dat de kosten hoger uitvallen dan wat oorspronkelijk is begroot en komt schriftelijk terug op de vraag van de SPM over de 590 zones en de uitzonderingen. Het vervoer is niet terug op het niveau van 2019, maar de verwachting is dat dit ijkpunt aanstaande is. Er wordt gemonitord, maar het is te vroeg voor aanvullende maatregelen. Door de pandemie is een deel van het klantenbestand verdwenen. De wethouder erkent dat de personeelstekorten in het openbaar vervoer vaker ter sprake komen in de overleggen van het dagelijks bestuur. Het probleem doet zich minder voor in Zuid-Limburg.

Liberalistische Partij Maastricht (Nuyts) doet verslag van haar ontmoeting met een van de taxichauffeurs, die in korte tijd meer dan vijf collega's is kwijtgeraakt omdat zij elders beter verdienen en een vast contract kregen. Liberalistische Partij Maastricht vraagt hoe de gemeente hiertegenover staat.

Wethouder Bastiaans kan er niet omheen dat de salarissen ook binnen het dagelijks bestuur en met Omnibuzz een punt van discussie zijn. Werk zou moeten lonen. De heer Cremers zal hier een nadere uitleg over geven.

Liberaal Partij Maastricht (Nuyts) vraagt waarom er nog niets aan de lage lonen is gedaan wanneer dit punt ook bij het college bekend is.

Wethouder Bastiaans heeft nog niet begrepen dat er een dergelijk knelpunt bestaat voor Zuid-Limburg, maar wanneer dit wel het geval is zou het College hier iets voor moeten regelen. Dit betekent dat de wethouder dit voor moet leggen aan de raad en dat dit impact heeft op de begroting.

De wethouder vervolgt dat het openbaar vervoer in de plattelandsgemeenten en de aansluiting daarvan onderwerp van gesprek is met de provincie om te bezien hoe men tot een dekkend netwerk kan komen.

Wanneer buslijnen verdwijnen van het platteland, neemt de vraag naar de diensten van Omnibuzz toe, en de vraag is of men dat zou moeten willen. Dit is niet wenselijk.

De wethouder meldt dat er in Nederweert en Roermond extra vraag is gekomen naar doelgroepenvervoer. Dit gaat via organisaties die financieel worden ondersteund door de gemeente. De heer Cremers zal toelichten wat de gemeente doet met deze speciale vraag. Als Omnibuzz te veel inzet op particulier vervoer, dan worden de verplichtingen naar de reguliere klanten wellicht goed nagekomen.

GroenLinks (Schouten) zou van de wethouder graag willen horen wat het plan van aanpak hieromtrent is. Er lijkt voortsnog geen vooruitgang te zijn, wat voor een niet onbelangrijk deel te maken heeft met de manier van financiering: doelgroepenvervoer wordt gefinancierd door de gemeente en openbaar vervoer door de provincie.

Wethouder Bastiaans meldt dat er in de laatste bijeenkomst met de provincie een plan is bedacht. Dit zal naar de raad worden gestuurd. De wethouder onderzoekt of de nadere uitleg over deze financiering al eerder bij de raad is beland. Zo niet, dan gebeurt dit alsnog. Mocht er aanleiding toe zijn, dan kan het college dit op een later moment uiteenzetten.

GroenLinks (Schouten) benadrukt dat de reiziger desondanks niet bij dit overleg wordt betrokken. Het Reizigersoverleg Limburg zou bij het overleg met de provincie kunnen worden betrokken.

Wethouder Bastiaans stelt dat mensen die het openbaar vervoer gebruiken wel degelijk worden bevraagd. De mensen die het openbaar vervoer niet gebruiken zijn lastiger te bereiken.

SPM (Boelen) memoreert dat de oorspronkelijke doelstelling was om mensen meer met het openbaar vervoer en minder met Omnibuzz te laten reizen.

Wethouder Bastiaans stelt dat dit inderdaad tot de gespreksonderwerpen behoort. Er wordt gekeken hoe het vervoer kan worden verbeterd in plaats van afgeschaald. Ook zijn er initiatieven om op verschillende manieren vervoer te regelen voor mensen waar geen regulier openbaar vervoer voor is.

De wethouder erkent dat niet iedereen even digivaardig is en dat dit problemen oplevert bij het gebruik van MijnOmnibuzz!. Er is wordt echter in de openbare ruimte wel informatie verschaft over MijnOmnibuzz!. Tevens is er een callcenter om mensen verder op weg te kunnen helpen. De wethouder legt verder uit dat bedrijven die werken voor Omnibuzz ook andere werkzaamheden verrichten.

Wethouder Bastiaans zegt toe dat het risicoprofiel wordt ingevuld vanuit bestuurlijk en financieel risico en vervolgens richting de Raad komt. **(Toezegging)** Eén gemeenschappelijke regeling kan echter weinig risico opleveren.

De heer **Cremers** meldt dat het overleg tussen Omnibuzz, de Provincie Limburg en Arriva onlangs weer wat soepeler is gaan lopen. Hierdoor is er een gezamenlijk actieplan ondertekend door Omnibuzz en de Gedeputeerde. Het actieplan "Iedereen Mobiel" ligt nu voor bij de directie van Arriva en gaat daarna naar het Algemeen Bestuur alvorens dit actieplan geopenbaard wordt. De concrete onderzoeksvragen die hieruit komen worden door de drie partijen opgepakt.

De heer Cremers constateert dat er voor de coronapandemie om en nabij 4.000 ritten per dag waren. Tijdens de pandemie waren dit nog 200 tot 300 ritten per dag; momenteel zijn het weer 3.500 per dag. Een deel van de doelgroep heeft enige angst behouden om te reizen.

De heer Cremers benadrukt dat Omnibuzz de taxibedrijven contracteert en niet de chauffeurs. De cao die hierop van toepassing is, is geen goudomrande regeling. Veel chauffeurs hebben de sector tijdens de pandemie verlaten, waardoor er nu sprake is van een personeelstekort – met name in Noord- en Midden-Limburg. De gemeente is regelmatig met de taxibedrijven in gesprek om te borgen dat iedereen tevreden is; de vraag naar taxiriten neemt gestaag toe. Er zijn tevens capaciteitsproblemen, en om dat tegen te gaan zijn er contractuele bonus-malusregelingen opgesteld. Tijdens de pandemie is de malus verlicht.

De heer Cremers maakt een onderscheid tussen MijnOmnibuzz! En de Voor Elkaar Pas. MijnOmnibuzz! Is een klantportaal om de dienstverlening te digitaliseren. Het callcenter zal te allen tijde actief blijven. De Voor Elkaar

Pas daarentegen biedt kortingen voor klanten van het openbaar vervoer. Een pashouder kan een gratis medereiziger meenemen tijdens de reis. 24% van de klanten heeft een Voor Elkaar Pas.

De heer Cremers legt uit dat er omtrent de omzetting van zones naar kilometers op drie manieren wordt afgerekend: met de vervoerders, de klanten en de gemeenten. Voor Omnibuzz en de gemeenten wordt afgerekend naar kilometers; voor de klanten en de vervoerders is nog niet afgerekend naar kilometers. Dit is onder andere omdat de contracten met de taxibedrijven gebaseerd zijn op zones. Een cliëntenpanel zal de afrekening met de cliënten verder oppakken.

De heer **Cremers** kan niet aangeven wat het uurloon van de taxichauffeurs is. Wel heeft hier recentelijk een indexatie op plaatsgevonden, wat de voornaamste reden was van de verhoging van de tarieven aan de taxibedrijven naar 13,7%.

GroenLinks (Schouten) is blij met het rapport "Iedereen Mobiel" en verzoekt de wethouder om in de overleggen tussen Arriva, provincie en Omnibuzz ook te zorgen voor vertegenwoordiging van de reiziger.

Wethouder Bastiaans antwoordt dat dit rapport op 5 juli 2023 wordt besproken in het dagelijks bestuur. De reiziger dient inderdaad betrokken te worden bij de overleggen en de wethouder zal daarop aandringen.

De wethouder stelt dat dit rapport moet garanderen dat openbaar vervoer toegankelijk blijft en op sommige plekken beter wordt. Er zal ook aandacht worden gevraagd voor de klantbeleving.

De wethouder vult aan dat de afrekening naar kilometers voor klanten gepland staat voor 2026.

Over het feit dat de meerjarenbegroting van Omnibuzz niet overeenkomt met de begroting zegt de wethouder dat de gemeente kort op de informatie zit over hoe zit het met de ontwikkeling van de reizigersaantallen en met de ontwikkeling van de jaarlijkse index. Vanaf 2022 is er lagere onderuitputting en zijn er maatregelen genomen, maar het is te kort dag om te zeggen of deze ook werken.

50PLUS (Meijer-Coninx) merkt op dat de aanvraag van een rijderspas niet naar behoren werkt.

Wethouder Bastiaans geeft aan graag op de hoogte te worden gesteld van de klachten die bij de fracties belanden.

De heer **Cremers** is niet bekend met de problematiek omtrent de aanvraag van de rijderspas en de doorzetting van die aanvraag naar Argonaut.

De **voorzitter** constateert dat er vanuit de fracties geen behoefte is aan een tweede termijn. Daarmee is dit agendapunt afgerond. Alle fracties, op 50PLUS na, beschouwen dit voorstel als een hamerstuk.

2. **Gemeenschappelijke regeling – GGD Zuid-Limburg**

De voorzitter introduceert de onderwerpen: het meerjarenbeleidsplan 2024-2027 voor zienswijze, de begroting 2024 voor zienswijze en het jaaroverzicht 2022 ter kennisgeving. Een bijzonder welkom aan de heer Klaassen, voorzitter van de directie GGD Zuid-Limburg en aan mevrouw Dreessen, financieel controller bij GGD Zuid-Limburg. Na de presentatie volgt de eerste termijn. Daarin is mogelijkheid voor vragen over het meerjarenbeleidsplan. De tweede termijn kan gebruikt worden voor de begroting 2024 en het jaaroverzicht 2022. Het aantal aanmeldingen voor een brede raadsconferentie was te beperkt. GGD ZL komt graag langs als er een specifieke behoefte bestaat. Het woord is aan de heer Claassen.

De heer **Claassen**, aanwezig namens GGD Zuid-Limburg, vangt aan met de presentatie over het meerjarenbeleidsprogramma. De beleidsrijke begroting bestaat uit vijf onderdelen:

- De GGD in een snel veranderende omgeving.
- Solide GGD.
- Gezonde generatie. (jeuggezondheidszorg)
- Gezondheidsbescherming.(infectieziekenbestrijding)
- Veilig Thuis, OGGZ, SMA, OGGZ, ForGen, GHOR.

De heer Claassen legt uit dat de grootste financiële opgave voornamelijk bestaat uit de eerste twee punten. De laatste drie zitten meer op inhoud en worden (deels) gefinancierd door het Rijk. Gezondheid is een breed begrip en er zijn vele factoren die gezondheid kleuren. Met andere woorden, kansenongelijkheid. Er zijn grote gezondheidsverschillen in Zuid-Limburg, vaak op sociaaleconomische status, en Zuid-Limburg scoort landelijk laag hieromtrent.

De Trendbreukopgave is de voornaamste opgave in het bevorderen van de gezondheid in Zuid-Limburg. Deze trendbreuk houdt in dat er dient te worden geïnvesteerd in de jeugd. Dit zit op gebieden als prenatale zorg, het voorkomen van zwangerschappen en stevig ouderschap: erkende interventies die regiobreed worden toegepast. Een trend in gezondheid keren is ingewikkeld, want dit vergt investeringen waarvan de revenuen pas over tientallen jaren bekend worden.

De Academische Werkplaats van de GGD staat voor praktijkgericht onderzoek. Er dient onderzocht te worden of de interventies het beoogde effect halen.

De rapporten van de drie bewindspersonen – Van Ooijen, Helder en Kuipers – kleuren aanvullend op het trendbreukverhaal de opgaven van de gemeente Maastricht voor de regio. Dit zijn rapporten van een paarhonderd pagina's, waar samenvattingen van zijn gemaakt. Nederland gaat een grote beweging maken op het gebied van preventie, gezondheid en zorg. Doel hiervan is een gezonde generatie in 2040 met weerbare, gezonde mensen die leven in een gezonde omgeving met een sterke sociale basis. Daarnaast moet de zorg voor iedereen toegankelijk, kwalitatief goed en betaalbaar blijven. Aan de basis van deze beweging liggen het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO).

De heer Claassen benadrukt het aanzienlijke verschil tussen preventie en zorg. Dit zijn twee eilanden met een andere taal. Zorg gaat over zorgkosten, personeel en toegankelijkheid van zorg (zieke mensen worden genezen), terwijl preventie gaat over gezondheidsverschillen, armoede en onderwijs (gezonde mensen zo lang mogelijk gezond houden). Het vergt enorm veel inzet om deze twee werelden met elkaar te verenigen, ook van de GGD.

De pandemie heeft laten zien dat het heel goed is om terug te kunnen vallen op een organisatie die er dan toe staat. Daar is een solide basisorganisatie voor nodig. Dit betekent naast professionals ook een sterke ondersteunende organisatie. Voor de GGD zijn betrouwbare datasystemen hierbij van wezenlijk belang. Dit vraagt om grote investeringen.

De heer Claassen legt uit wat de connotatie is van de gezonde leefomgeving: hoe bescherm je mensen tegen invloeden uit de omgeving die gezondheidsschade veroorzaakt? Denk aan fijnstof, verkeerslawaaï, geluid. Idealiter zou de omgeving gezond gedrag bevorderen. Dat is de opgave van de GGD.

Ten slotte is er een aantal kleine onderdelen naast de hoofdzaken van de GGD: Veilig Thuis, OGGZ, SMA, OGGZ, ForGen, GHOR. Deze zijn niet minder belangrijk.

De voorzitter constateert dat de eerste termijn van de zijde van de Raad kan worden gestart.

Eerste termijn

D66 (Mertens) vraagt waar het aanzienlijke bedrag voor de doorontwikkeling en organisatieontwikkeling exact voor is bedoeld.

Partij Veilig Maastricht (Voorst) heeft kennisgenomen van alle stukken betreffende de gemeenschappelijke regeling en stelt dat de afgelopen jaren zwaar waren voor de GGD. Voor welke uitdagingen ziet de GGD zich nog gesteld de komende tijd en welke invloed heeft dit op de bedrijfsvoering? Het weerstandsvermogen van 2022 was onvoldoende, hoe wordt dit voor de komende jaren opgepakt? Welke impact heeft de uittreding van de ambulancedienst voor de achterblijvende organisatie? Voor welke (financiële) uitdagingen komt de gemeente te staan omtrent de GGD? Er moet incidenteel en structureel geld bij om de doelstellingen van de GGD te halen. Wat betekent de krapte op de arbeidsmarkt voor de mensen die zorg behoeven? En welke keuzes maakt het management hieromtrent? De kosten van de medische middelen in het meerjarenbeleidsplan worden gehalveerd, terwijl de ambitie is om in 2030 25% van de gezondheidsachterstanden te hebben ingelopen. PVM vermoedt dat dit haaks op elkaar staat.

50PLUS (Meijer-Coninx) vraagt hoe de GGD ZL optimaal gebruikmaakt van de landelijke middelen. Daarnaast valt te lezen hoe in de trendbreuk ook de ouderen worden meegenomen, hoe doet de GGD ZL dit precies?

VVD (Klein) wil weten of de GGD ZL ook een prioritering heeft gesteld bij onvoldoende personeel.

Partij voor de Dieren (Strik) vraagt of preventie ook wordt meegenomen in de infectiebestrijding of dat preventie hoort bij de gezonde leefomgeving.

GroenLinks (Mülders) verzoekt om los van de aanstaande informatiesessie met de GGD ZL een benen-op-tafelsessie te gaan beleggen. GroenLinks vraagt verder of de GGD ZL op de korte termijn weer kan opschalen wanneer er weer een infectieziekte zou opdoemen. De GGD draagt zorg voor de seksuele gezondheid en bescherming tegen HIV. Zo is PrEP een effectief middel waarmee voorkomen kan worden dat mensen HIV

oplopen en dat sinds 2019 en tot 2024 als pilot door de GGD wordt verstrekt. Op dit moment krijgen 386 mensen deze pil, terwijl de vraag vele malen hoger is. Wat kan de GGD ZL hierin betekenen in het kader van het meerjarenbeleidsplan? Zou de GGD ZL een lobby gestart kunnen starten voor PrEP? Er is immers geen duidelijkheid vanuit VWS wat er gebeurt nadat de pilot is afgelopen. En kan de GGD ZL zorgen voor informatievoorziening over PrEP richting de huisartsen?

Liberalen Partij Maastricht (Nuyts) wil weten wat de GGD ZL doet om tienerzwangerschappen te voorkomen. De LPM vraagt de Gezonde Basisschool voor de Toekomst precies inhoudt. Ook baart het de LPM zorgen dat het Veiligheidshuis onvoldoende capaciteit heeft. En wat doet de GGD aan verduurzaming van het gebouw in Geleen?

CDA (Janssen) heeft een vijftal vragen. Waar gaat de stijging van personeels- en huisvestingskosten met name inzitten? Hoe wordt de Gezondheidsatlas concreet vertaald naar de praktijk? Waar worden de akkoorden GALA en IZA exact ingezet? Wat zijn de kerntaken van Veilig Thuis? Wie in de zorgketen vangt de kerntaken van Veilig Thuis op? In de stukken staat dat het belangrijk is dat partners elkaar kennen en informatie uitwisselen, hoe gebeurt dit in de praktijk? Mogelijk werkt de huidige wetgeving deze informatie-uitwisseling tegen.

M:OED (Bor) heeft een aantal vragen. De erkenning van mentale gezondheid ontbreekt in het meerjarenbeleidsplan. Wat zijn de cijfers met betrekking tot mentale gezondheid in Limburg? Daarnaast wil de GGD gezondheidsachterstanden verkleinen, op welke vormen doelt de GGD in het rapport? Wat zijn de voornaamste van gezondheidsachterstanden onder de kinderen in Zuid-Limburg? En wanneer is een kind officieel "gezond"? Wat zijn de obesitascijfers voor en na de Netwerkaanpak? Hoe is de GGD verbonden aan de leefomgeving van het kind? Hoe wil de GGD bijdragen aan de planetary health van de zestien gemeenten?

SPM (Makatita-Hendrix) heeft in de laatste jaren een beter beeld bij de GGD gekregen. Het was echter niet altijd duidelijk welke middelen ingezet gingen worden en hoe de informatie gegeven werd. De pandemie heeft het belang van integraal werken en kennisverdieping onderstreept. Hiervoor zijn basisvoorwaarden, personeel en goede financiën nodig. Herkent de wethouder het belang van de samenwerking tussen GGD en gemeente? En hoe wordt hier vorm aan gegeven?

Volt (Wilmes) is benieuwd of personeel bij de GGD ook over de grens wordt geworven.

PvdA (Redmeijer) vraagt tot welke schotten de IZA onder andere gaat leiden.

SP (Van Gelooven) weet dat aanbieders en ontvangers van zorg kennis moeten nemen van vele nieuwe ontwikkelingen. Wat betekent dit veranderingsproces voor cliënten? En wordt dit ondersteund door een communicatiecampagne? Daarnaast wil de SP weten hoe de GGD staat tegenover marktwerking in de zorg.

De heer **Claassen** begint met een antwoord op de vraag over organisatieontwikkeling. Er zijn incidentele middelen hiervoor gevraagd, namelijk € 500.000. Dit is deels bedoeld om door te ontwikkelen op vakinhoudelijke gebieden, maar ook op het gebied van netwerken. Deze middelen worden overigens verantwoord in elke jaarrekening.

Hij beaamt dat het weerstandsvermogen van de GGD niet hoog ligt. 6% van de gemeentelijke bijdrage is de officiële regeling, maar dit wordt stelselmatig niet bereikt. Het bestuur wil geld van de gemeente niet oppotten, maar inzetten voor de burgers. Substantiële risico's worden per keer afgewogen en in de jaarrekening voorgelegd aan de gemeente. Dit betekent dat gemeenten deze risico's in hun risicoparagraaf moeten ondervangen. Grote tegenvallers zijn er bij de GGD tot zover nog niet geweest.

Verder weet de heer Claassen dat sinds 1 januari 2023 de ambulancedienst geen deel meer is van de GGD. Dit heeft geen financiële implicaties voor de gemeente; dat was immers een van de fusievoorwaarden.

De heer Claassen erkent de zorgen rondom de krapte op de arbeidsmarkt. GGD ZL merkt dat er redelijk veel interesse is vanuit de arbeidsmarkt, want de huidige generatie acht maatschappelijke betekenis belangrijk bij het vinden van een baan. Het tekort aan zorgspecialisten wordt opgelost door taakdifferentiatie. Tevens bezoekt GGD ZL de opleidingsinstituten om de interesse van studenten te wekken. Aansluiting bij de leefwereld van de huidige generatie is essentieel. De personeelskrapte zit over de gehele breedte, zowel administratief als specialistisch. De GGD doet niet aan leeftijdsdiscriminatie. Daarnaast klopt het dat het GGD-gebouw niet de volledige fte's heeft ingevuld, maar dit heeft op de korte termijn en nu in de praktijk nog geen effect op de dienstverlening. Kortom, er is op een aantal zaken na (zoals keurende artsen) geen acute personeelskrapte. Ten aanzien van de gezonde leefomgeving kan de GGD ZL maar beperkte invloed uitoefenen, stelt de heer Claassen. De landelijke GGD wil een convenant ondertekenen voor 'Planetary Health'. De GGD neemt de ontwikkelingen hieromtrent mee in de organisatie en de bedrijfsvoering. De GGD wil het thema gezondheid onder aandacht brengen bij de gemeenten. Vanuit de GGD wordt de gemeente geadviseerd over de gezonde

leefomgeving. Ook is de GGD betrokken bij de implementatie van de Omgevingswet. De bewustwording moet echter plaatsvinden bij andere partijen.

De heer Claassen meldt dat de GGD inderdaad kanttekeningen plaatst bij marktwerking in de zorg. Mensen raken steeds meer het spoor bijster omdat er schotten in de financiering zitten. Zo is het bijvoorbeeld voor ziekenhuizen financieel oorspronkelijk niet aantrekkelijk om patiënten te weren. Concurrentie terugbrengen in de eerste lijn zou kunnen helpen. De GGD werkt hard aan het gebied van preventie in relatie met de zorg. Er is echter nog een lange weg te gaan.

Hij stelt dat het helder moet zijn waar iedereen terecht kan voor zorg. Veel mensen zien momenteel door de bomen het bos niet meer. Er liggen geen communicatieplannen, maar het accent ligt wel degelijk naar de voorkant.

De heer Claassen geeft aan dat de basisinvestering die nu wordt gevraagd aan de gemeente in het kader van de meerjarenbeleidsperspectief begroting is bedoeld om de infrastructuur op te starten. Als er landelijke middelen komen, wordt in goed overleg met de gemeente gekeken waar die aan besteed worden. De zestien gemeenten kijken samen naar hoe de middelen regionaal kunnen worden gebundeld. Als er extra preventiegelden komen, hebben gemeenten de mogelijkheid om dit in te zetten voor de investeringen aan de GGD. Een aantal pm-posten worden zo gecategoriseerd omdat ze nog niet duidelijk zijn. De verwachting is dat er middelen moeten komen voor de regio's.

Verder meldt de heer Claassen dat er voor ouderen meer is dan alleen valpreventie. De GGD onderstreept de waarde, die terugkomt in de WOZO, van het zo lang mogelijk regie blijven voeren over je leven. De GGD heeft op wijkniveau cijfers van gezondheid en demografie; de GGD kan epidemiologische cijfers aanleveren om te zien waar de problemen zitten. Het fenomeen concurrentie in de ouderenzorg gaat verdwijnen; er is meer samenhang en afstemming nodig tussen de verschillende betrokken partijen.

De heer Claassen laat weten dat infectieziektebestrijding met name is bedoeld voor preventie. Bron- en contactopsporing is hierbij de kern, zodat de infectie kan worden ingedamd. Een andere hoek van preventie zit in de verstrekking van middelen, waaronder PrEP, zodat voorkomen wordt dat de infectie optreedt. De GGD doet niet zozeer aan curatieve infectieziektebestrijding.

Ten aanzien van PrEP meldt de heer Claassen dat er momenteel wordt intensief wordt gelobbyd bij de verschillende instanties om te zorgen voor structurele borging van dit middel. De GGD probeert thuishesten aan te bieden en patiënten financieel te ondersteunen. Het dilemma rondom PrEP verdient echter veel aandacht.

GroenLinks (Mülders) vraagt hoeveel mensen er dan exact op de wachtlijst staan. De wachtlijst zou "kort" zijn, zo luidt het antwoord op de technische vragen, maar wat dit precies betekent is niet helder.

De heer **Claassen** heeft die vraag niet paraat en neemt hem mee terug naar de tekentafel.

Daarnaast meldt hij dat de GGD ten aanzien van tienerzwangerschappen veel doet aan de preventie. Kinderen verdienen het immers om gezond en kansrijk op te groeien.

De heer Claassen geeft verder aan dat de Gezonde Basisschool van de Toekomst helpt in de ontwikkeling van kinderen. De activiteiten, zoals gezond ontbijt, komen vanuit de scholen en worden gestimuleerd door de GGD. De GGD onderzoekt tevens de effecten van de activiteiten.

De Gezondheidsatlas voorziet in gegevens op wijk- en regioniveau, en die data kan ambtelijk worden aangeleverd. Er zijn ook cijfers over mentale gezondheid; het verzamelen van deze data is de rol van de GGD.

De heer Claassen meldt dat er steeds vaker beroep werd gedaan op het expertisecentrum Veilig Thuis en dat er steeds meer geld naartoe moest. Intern kon het personeel het nog lastig managen. Vervolgens is met gemeenten het gesprek aangegaan om iets te doen aan deze grote groep mensen die beroep deed op Veilig Thuis. Nu de samenwerking en de netwerken meer zijn opgepakt, komt de kernfunctie van Veilig Thuis beter tot zijn recht. De wachtlijsten zijn inmiddels een stuk korter. Het Veiligheidshuis staat los van de GGD.

Tot slot meldt de heer Claassen dat het nieuwe GGD-gebouw in Heerlen energiezuinig gemaakt is en aangesloten is op Mijwater. Ook voor de andere gebouwen van de GGD en GGZ worden duurzaamheidsmaatregelen getroffen. Dit is tevens goed voor de financiën.

Wethouder Meij ziet dat de gemeente veel extra taken krijgt. IZA en GALA worden deels decentraal ingevuld, waardoor er in de samenwerking veel moet worden georganiseerd. Cijfers en doelstellingen worden over een langere periode gemeten. De investeringen zijn bedoeld om de gezondheidsachterstanden aan te pakken. Dit gaat over meerdere generaties. De gelden vanuit IZA belanden bij de gemeenten gezamenlijk, en niet apart. GALA gaat wel naar de individuele gemeenten, maar een deel is bedoeld voor regionale samenwerking. De GGD is vervolgens uitvoerder van het gezondheidsbeleid van de gemeenten. Er wordt gewerkt aan een plan van aanpak voor de gezondheidsachterstanden en prioritering daarvan in Zuid-Limburg.

De wethouder stelt dat de GGD een behoorlijke financiële vraag stelt aan de gemeenten. Het College wil hiervoor een zienswijze instellen, want financieel kan de gemeente dit niet behappen. Het College onderschrijft een gefaseerde aanpak, zodat na enige tijd ook helder wordt hoeveel middelen er komen vanuit het Rijk. De gemeente wil geen taken invullen die het Rijk decentraliseert zonder bijbehorende financiering.

Verder koestert de wethouder de Gezonde Leefomgeving en geeft aan dat de GGD hierbij wordt gebruikt als kennisinstituut. De gemeente wil integraler gaan werken, want gezondheidsproblemen hebben vaak meerdere oorzaken. Dit betekent dat hier meerdere portefeuillehouders op worden gezet.

De **voorzitter** kondigt de eetpauze aan. Daarna kunnen de vervolgvragen worden gesteld.

Er wordt geschorst tot 19.45 uur.

De **voorzitter** heropent de vergadering.

SP (Van Gelooven) verzoekt de wethouder om een schriftelijke uitleg over de financiën omtrent het gefaseerd werken. Dit staat reeds in het raadsvoorstel.

SP (Van Gelooven) wil weten hoe de plannen van het Rijk worden gecommuniceerd aan de zorgdiensten.

GroenLinks (Mülders) vraagt om een toezegging van de heer Claassen om de zorg binnen no-time te kunnen opschalen. Verder meldt hij dat de thuis-SOA-testen regelmatig niet werken en dat mensen alsnog naar een locatie van de GGD moeten komen. Daarnaast is het COC Limburg niet benoemd; GroenLinks zou willen weten waarom dat niet wordt meegenomen in het kader van testen op locatie.

Wethouder Meij antwoordt dat ISA en GALA landelijke aanpakken zijn waarmee de burger niet mee belast zou moeten worden. De communicatie moet uit de organisaties komen die met een specifiek onderwerp bezig aan.

De heer **Claassen** stelt ten aanzien van de opschaling dat het onvoorstelbare nooit voorstelbaar kan worden gemaakt. De lessen van de pandemie worden echter zeker opgepakt; de aanpak is landelijk beproefd. Destijds was het eenvoudig om personeel te vinden, maar dat is in de nieuwe situatie nog maar de vraag.

De vragen over de thuis-SOA-testen van GroenLinks laat de heer Claassen nader uitzoeken.

Hij geeft verder aan dat de communicatie omtrent positieve gezondheid vooral moet benadrukken de eigen regie van de mensen. Gezondheid is namelijk niet alleen fysiek. Rondom deze communicatie bestaat een sterk zelfevaluatiecomponent.

De heer Claassen zou een benen-op-tafelsessie graag willen oppakken met de gemeente en stelt voor om daar ook collega's vanuit de GGD bij te betrekken.

PvdA (Redmeijer) wil weten of de € 780.000 aan jeugdgezondheidszorg inderdaad niet wordt meegenomen in het meerjarenplan als gevolg van personeelsbeperkingen. En zo niet, wat wordt er dan beoogd met dat bedrag?

Wethouder Meij antwoordt dat dit geld een extra investering betreft boven op de huidige investeringen in de jeugdgezondheidszorg. Dit staat niet in het meerjarenbeleidsplan. De vraag is of deze extra investering nog nodig is. De gemeente zal dit herbeoordelen.

De heer **Claassen** geeft aan dat het werven van personeel uit het buitenland volledig is genormaliseerd binnen de GGD. Dit hangt vooral af van diploma's en achtergronden. Daarnaast zijn er intensieve samenwerkingen met collega's over de grens. Ook over de grens bestaat er echter een personele krapte.

De **voorzitter** constateert dat de woordvoerders in de fractie bespreken of het raadsvoorstel voor hen een hamerstuk is.

4. **Gemeenschappelijke regeling – Kredietbank Limburg**

Ter bespreking ligt de eerste begrotingswijziging voor een zienswijze en de pro-formameerjarenbegroting 2024-2026 voor een zienswijze. De jaarstukken 2022 zijn ter kennisgeving toegezonden.

Volt (Wilmes) merkt op dat in het raadsvoorstel Kredietbank staat dat de inwoner zelf verantwoordelijk blijft over de slagingskansen van het in te zetten traject. Er wordt veel beroep gedaan op de zelfredzaamheid van de schuldebbende. De regie terugpakken op schulden is juist vaak de essentie van het probleem. Volt wil weten of er gesprekken worden gevoerd met belangenorganisaties of ervaringsdeskundigen over hoe dit traject er in de praktijk uit ziet.

GroenLinks (Schouten) denkt dat de Kredietbank een goede zaak is. Het is echter opvallend dat de gemeente Heerlen zich heeft teruggetrokken uit de samenwerking. Hier is geen raadsinformatiebrief over geweest. GroenLinks hoort graag wat hier op de achtergrond speelt.

50PLUS (Meijer-Coninx) zou meer willen horen over de verwachtingen van het College rondom de nieuwe regeling.

Partij Veilig Maastricht (Garnier) stelt dat in 2022 vier van de tien huishoudens financieel ongezond waren en er een toename was van de schuldenproblematiek. Hoe kijkt het College hiernaar, ondanks alle preventieve maatregelen? Daarnaast worden er in de begrotingswijziging eerste stappen gezet om de kosten per gemeente beter te verdelen. Dit zou naar verwachting leiden tot lagere kosten voor Maastricht.

Wethouder Meij onderstreept dat de inwoner zelf verantwoordelijk blijft voor zijn eigen financiële gezondheid, maar dat de gemeente er ook is om deze inwoner op weg te helpen in deze zelfredzaamheid. Dit loopt bij de Kredietbank. Tijdens het traject wordt gekeken naar stresssensitieve dienstverlening.

De wethouder geeft aan dat de gemeente al even bezig is met gemeente Heerlen, die uit de gemeenschappelijke regeling is gestapt. Een adviesbureau begeleidt Maastricht hierin. Op bestuurlijk niveau komen hier binnenkort de eerste contouren van het maken van een besluit. Hier is op 9 december 2022 een raadsinformatiebrief over gestuurd. Een van de redenen van de uittreding van Heerlen was de bureaucratie en onduidelijkheid, ook binnen de kredietbank. Heerlen heeft aangegeven dit zelf te willen gaan doen. Het gaat echter wel geld kosten wanneer een gemeente uittreedt, en dit wordt momenteel bestuurlijk uitgezocht. Daarnaast is ook de vraag ontstaan hoe de organisatie van de Kredietbank eruit komt te zien zonder Heerlen, aangezien een deel van de omzet gaat verstrekken. Dit wordt tijdens de tweede helft van 2023 vervolgd. Verder meldt de wethouder meldt dat de gemeente zeer blij is met de nieuwe regeling rondom schuldhelpverlening, waarbij de termijn terug wordt gebracht van drie naar anderhalf jaar. Mensen komen zodoende sneller af van hun schuld.

Hij legt uit dat de verwachting was dat de schuldenproblematiek zou toenemen, maar dit is in Maastricht niet gebeurd. De reden hiervan is onbekend. De Kredietbank zal vaker worden ingezet om de doelgroep te bereiken en te benaderen. Mensen van wie bekend is dat zij een schuld hebben, worden actiever geïnformeerd.

Vroegsignalering is essentieel; ook het Rijk heeft hier gelden voor.

De wethouder constateert dat er al jaren discussie is over de tarieven binnen de Kredietbank. Het voorstel was om kostendekkende tarieven voor bewindvoering in te stellen, en Heerlen is daar een grote afnemer van. De tarievenstructuur dient eerlijk te zijn. In 2022 is besloten dat voor bewindvoering het kostendekkende tarief geldt zoals nu berekend door Kredietbank Limburg. De visie op de toekomst loopt gelijk op met het uittreden van Heerlen, omdat de vijf overgebleven gemeenten nu de uitgangspunten moeten bepalen.

SAB (Tiber) stelt dat de voorzieningen vanuit de Kredietbank afnemen wanneer de schuldtermijn wordt gehalveerd. Het is niet helder of mensen er mentaal klaar voor zijn wanneer hun schuld eerder is afgelost.

Wethouder Meij antwoordt dat er geen recht is op deze voorzieningen vanaf een bepaald inkomen. Dan wordt men geacht zelf in de bestaanszekerheid te voorzien. Mentaal gaat het erom dat de schuldenstress verdwijnt. Er wordt eerst gezorgd voor schuldenrust, zodat de stress wordt verminderd. De mentale en financiële nazorg/dienstverlening maken onderdeel uit van het traject bij de Kredietbank.

De **voorzitter** constateert dat voor diverse fracties het raadsvoorstel een hamerstuk is. Een deel van de fracties bezien nog of het raadsvoorstel voor hen een hamerstuk is.

5. Sluiting

Niets meer aan de orde zijnde sluit de voorzitter de vergadering om 20.25 uur.